

1. Obiekt

572/7/13/A BASZTA MLYNSKA

2. Czas powstania

ok. poł. XIV w

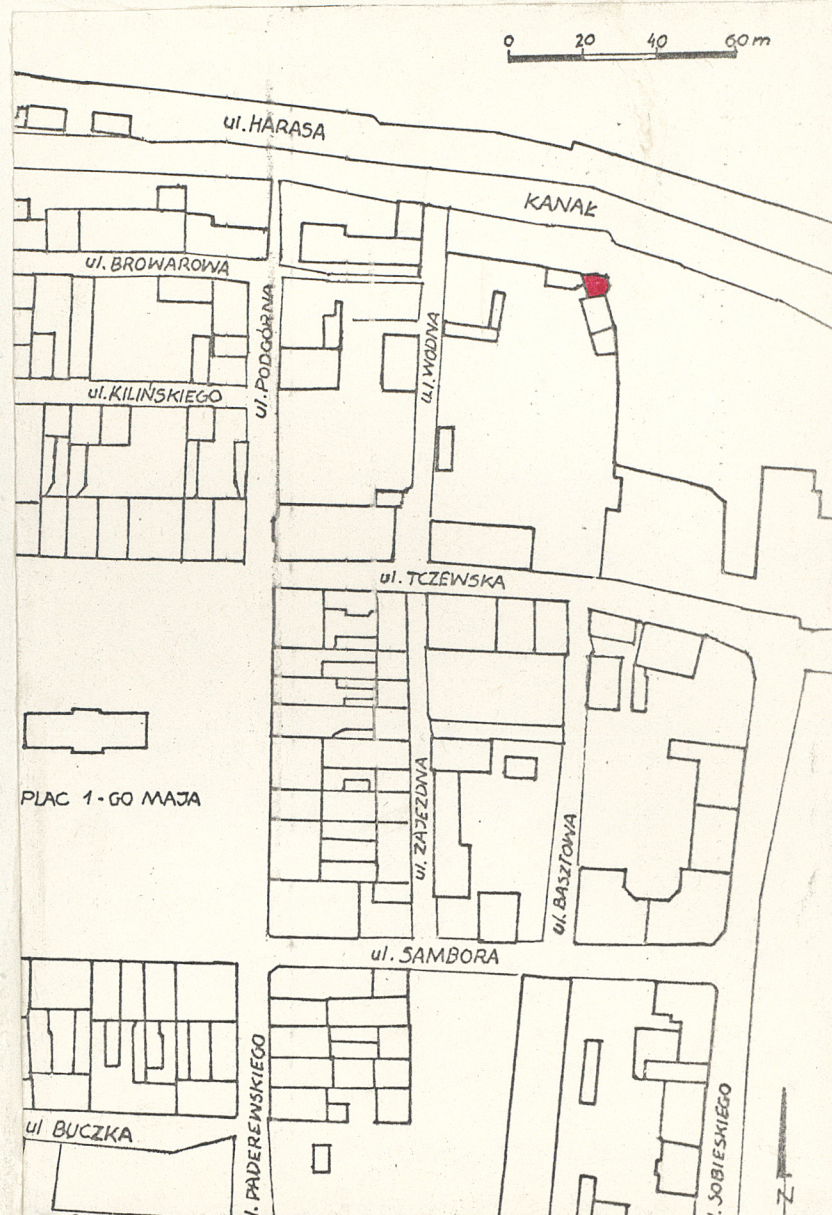
3. Miejscowość

STAROGARD GDAŃSKI

11. Zdjęcia rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Fot. 1. Widok od płn./wsch.

Plan sytuacyjny skala 1: 2000

4. Adres Starogard Gdański

ul. Wodna 8

nr hipoteczny KW 16619 dz. 204, KW 113
dz. 205/1, KW 149 dz. 206/11

5. Przynależność administracyjna

województwo gdańskie

gmina Starogard Gdański
pow. Starogard

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Starigrod 1186, Stargrod 1198
Stargarde 1269, Staregarde 1276
Stargard 1566, Stargardt 1570

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo gdańskie

powiat starogardzki

8. Właściciel i jego adres

Mirosława Cejrowska
ul. Wodna 8
83-200 Starogard Gd.

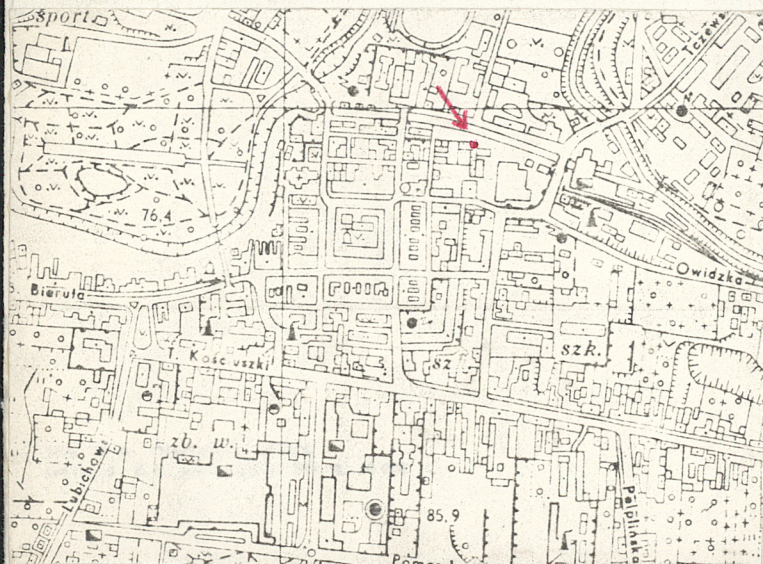
9. Użytkownik i jego adres

Mirosława Cejrowska
ul. Wodna 8
83-200 Starogard Gd.

10. Rejestr zabytków

Nr dec. 856 data 30.03.1983
949 25.09.1983

Plan orientacyjny skala 1: 10000

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

- Baszta wzniesiona ok. poł.XIV w Spinała ona płn. i wsch.ciąg murów miejskich.Po zniszczeniach w okresie wojny 13-letniej została przebudowana i podwyższona /na czworobocznym cokole założenie 6-boczne/ W XVI-XVIII w urządzono tu kaplicę leżącego obok luterańskiego cmentarza. W w XIX,po likwidacji cmentarza obiekt przeznaczono na cele mieszkalne. Ok. r 1898 obiekt wpisano do Księgi Wieczystej. W latach 1888-1981 własność rodzin Balde, Triedtke,Fahl i Bergerów. Od r 1981 własność Mirosławy Cejrowskiej. W dn.10 maja 1935 r baszta uznana została za zabytek orzeczeniem Urzędu Wojewódzkiego Pomorskiego w myśl art.3 ust.3 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 8.03.1982 r, o opiece nad zabytkami. Około r 1968 usunięto szkieletową nadbudowę baszty.

13 Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie Instalacje)

- Baszta Młyńska leży w płn-zach narożniku murów miejskich,ok.40 m na wsch. od ul.Wodnej i 20 m na pld. od Kanału Młyńskiego. Od zach.przylega do niej odcinek płn.ciągu murów obronnych,od pld-wsch. i płn-zach. dom mieszkalny dostawiony do wsch.ciągu murów. M-y basztą i kanałem teren jest niezabudowany,porośnięty trawą.

- Baszta wzniesiona z cegły gotyckiej,na fundamencie z nieobrabianych,granitowych otoczków polodowcowych,na zaprawie wapiennej.Grubość ścian ok.1,7 m.

- W piwnicy sklepienie kolebkowe rozpięte m-y ścianą płn. i pld. wykonane z cegły nowożytniej,maszynowej,pozostałe sklepienia i stropy baszty nie zachowały się jako że cały obiekt w swej oryginalnej,średniowiecznej formie zachowany jest jedynie do wys. 5 m /od strony zewnętrznej murów/

- Na reliktach baszty wznoszony jest aktualnie budynek mieszkalny,który jedynie ogólnym kształtem bryły nawiązuje do jej formy ukształtowanej po przebudowie dokonanej w XV w. Jest to więc założenie na rzucie 6-boku, z wejściem od strony zach. o 3 kondygnacjach, kryte wielopołaciowym dachem. Ściany ceglane w 1 i 2 kond., w kond. 3 wykonane są w konstrukcji ryglowej. Dachówka ceramiczna - holenderka,stropy typu Kleina,podłogi drewniane.

- Nie zachowały się pierwotne otwory okienne,drzwiowe,czy szczeliny strzelnicze. Można jedynie domniemywać iż otwory okien 1 kond. są w miejscu dawnych strzelnic. W aktualnie wykańczanym,wznoszonym na reliktach baszty budynku,wszystkie otwory są prostokątne,okna 1-skrzydłowe,wielokwaterowe. W ścianie cokołu od strony zach. jest wtórnie wykuty tunel wejścia do piwnicy.

- Baszta pierwotnie na rzucie zbliżonym do kwadratu o boku 6,2 x 5,9 m,później górą przebudowana /od str.zewnętrznej murów/ w formie wielobocznej. Pierwotny zarys obiektu czytelny jest obecnie jedynie w partii przyziemia .

14. Kubatura **baszty nieustalona**

budynku ok. 280 m³

15. Powierzchnia użytkowa

baszty nieznana

- budynku ok. 80 m²

16. Przeznaczenie pierwotne

Baszta obronna

17. Użytkowanie obecne

dom mieszkalny

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Po roku 1945 pierwszy remont przeprowadzono w r 1965, w 3 lata później usuwając szkieletową nadbudowę. Następne lata budynek podlegał silnej destrukcji. Dopiero w r 1982 nowi właściciele /Cejrowscy/ rozpoczęli tu generalny remont i odbudowę obiektu w oparciu o uzgodniony z władzami konserwatorskimi projekt. W latach 1982-83 wznie-
siono więc obiekt przypominający basztę w jej postaci z XVII-XIX w odtwarzając również szkieletową nadbudowę. Aktualnie /1986 r/ trwają prace wewnątrz obiektu.

19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Cała baszta zachowana jedynie do wys.5 m licząc od poziomu terenu na zewnątrz murów.Czworoboczny cokół z ubytkami przy narożach,pęknięty od strony płn.,z wtórnie wykutym otworem wejścia od zach. Również od pld.jest wybity i zamurowany współcześnie otwór.Kolebka spękana.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Wzmocnić /przemurować/ sklepienie kolebkowe w piwnicy.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Państwowe Biuro Notarialne w Starogardzie Gdańskim
83-200 Starogard Gd., ul. Kościuszki 30

22. Bibliografia

E. Tomaszek, Starogard Gd. Baszta Tczewska i budynek
mieszkalny ul. Wodna 8 - inwentaryzacja konserwatorska
Gdańsk 1977 /maszynopis/
H. Domańska, Baszta Młyńska w Starogardzie Gd.,
n Gdańsk 1981 /mps/

23. Źródła ikonograficzne i lotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne Wykorzystano również informacje zawarte w karcie
wykonanej w grudniu 1982 r przez dr H. Domańską

25. Opracował

tekst H. Paner, K. Godon, A. Paner 1986.06.26 *H. Paner*
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki H. Paner, K. Godon, A. Paner 1986.06.26 *H. Paner*
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia lotogr. K. Wiącek 1986.06.26 *Wiącek*
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów GODZ

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

3 wkładki

- XIV-wieczna baszta była zapewne 2-kondygnacyjna, podpiwniczona, obecny budynek wznoszony na jej pozostałościach jest 3-kondygnacyjny.

- Wszystkie elewacje w licu ceglanym. Dołem kamienny cokół do wys. 2-2,5 m, wyżej jedynie do wys. 5 m czytelne są pozostałości muru średniowiecznego. W nowo budowanym obiekcie okna są w 1 kond. w elewacji płn i wsch, w 2 kond. tylko w elewacji wsch. i w kond. 3, w elewacji zach, płn-wsch., wsch., i pld-wsch. Cegła gotycka w licu kończy się na wysokości nadproży okien 1 kond. / w ścianach zewnętrznych/ wyżej cały obiekt został wzniesiony w latach 1982-1983 z cegły maszynowej, nowożytniej.

Od strony wewnętrznej /od miasta/ relikty baszty i wznoszonego na jej fundamentach obiektu zasłonięte są budynkiem mieszkalnym do wysokości 2 kond. włącznie a od strony pld. do wys. okapu dachu.

- Wnętrze baszty o wym. 2,9 x 2,4 m zachowane jest jedynie w części piwnicznej z rozpiętym nad nią w czasach nowożytnych sklepieniem kolebkowym oraz wtórnie przebitym otworem wejścia do piwnicy.

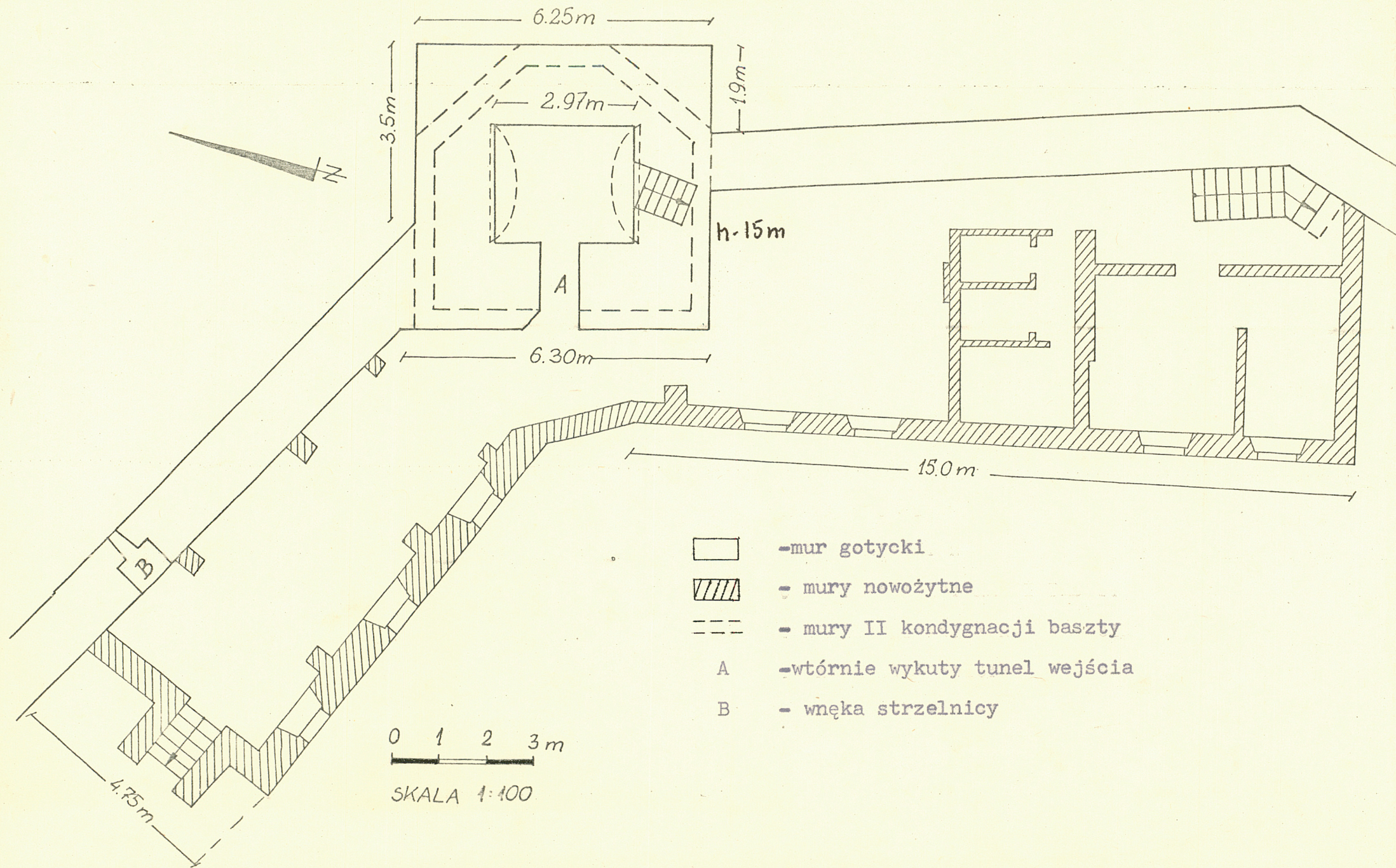
Wnętrze budynku jest obecnie w stanie budowy

- Nie zachowały się żadne elementy pierwotnego wyposażenia wnętrza obiektu

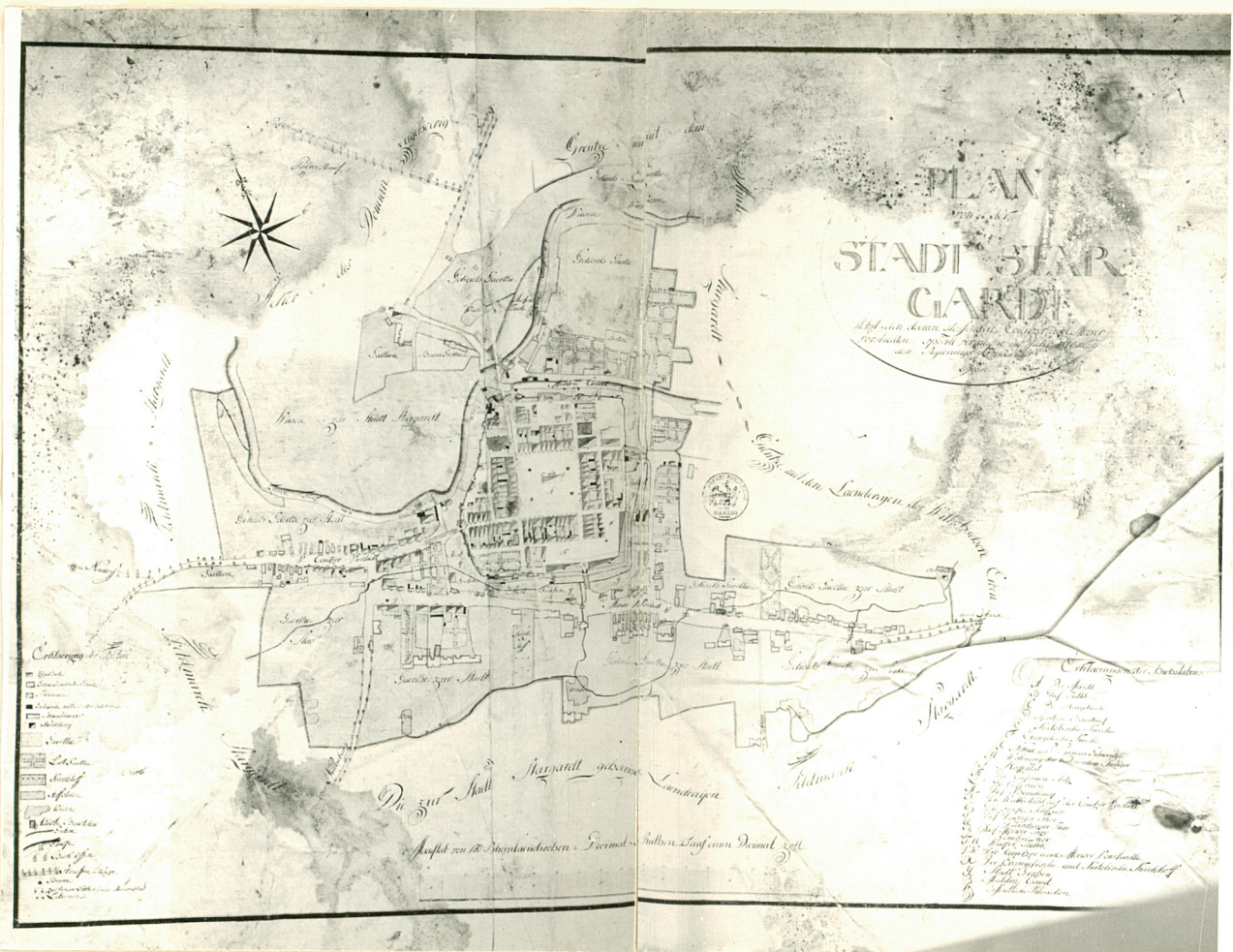
- Wznoszony na reliktach baszty budynek posiada inst. elektryczną i wod-kan.

Wkładkę założył: H. Paner, K. Godon, A. Paner 1986.06.26

Negatywy i zdjęcia: w GODZ

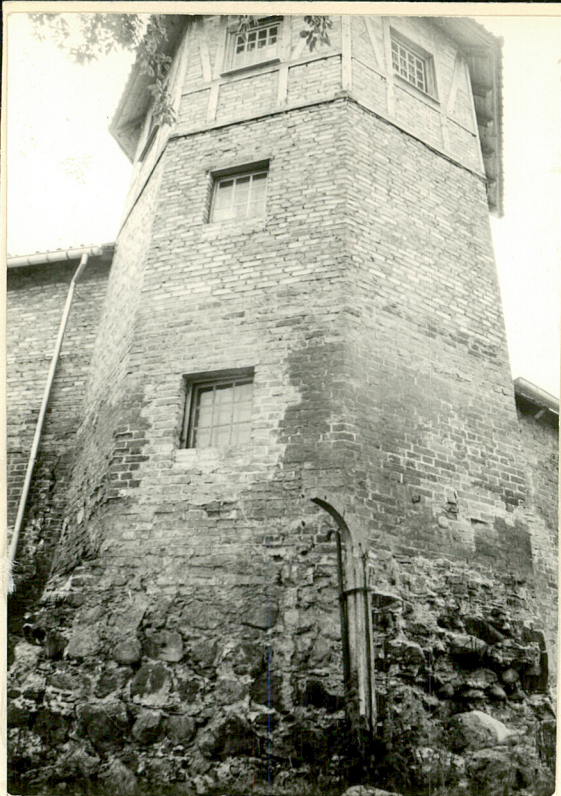
BASZTA MŁYŃSKA-plan I kondygnacji

2

3

4

5

6

7

8

9

1. Widok od płn./wsch.
2. Plan miasta z 1810 r.
3. Widok od płn.zach.
4. Widok od wsch.
5. Widok od płd.wsch.
6. Narożnik płn./wsch.
7. Fragment ściany wsch.
8. Sklepienie piwnicy
9. Piwnica posadowienie muru

Wkładkę założył: K.Godon, H.Paner, A.Paner. 1986r.06.26.
Miejsce przechowywania negatywów: GODZ